

BIULETYN POLONIJNY

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Numer 8(9)/2008

Sierpień 2008 r.

Redaguje: Wydział Polonii Departamentu Konsularnego i Polonii MSZ

Kontakt: Regina Jurkowska – tel. 5239 460; e-mail: regina.jurkowska@msz.gov.pl

SPIS TREŚCI

REALIZACJA PRAW OSÓB POCHODZENIA POLSKIEGO, KARTA POLAKA

Nowy dekret prezydenta Białorusi	3
Rozmowy nt. stanu nauczania języka polskiego w Hesji	3
Przyjęcie ustawy o pisowni nazwisk oraz o obywatelstwie – Litwa	3
Wykłady pracowników DKiP na temat Karty Polaka	4
Uroczyste wręczenia Kart Polaka	4
Nowe zasady dotyczące przekraczania granicy białoruskiej	5
Prasa litewska o pisowni polskich nazwisk na Litwie	5
Opinia Wysokiego Komisarza OBWE nt. Karty Polaka	6

NOWA MIGRACJA

Centrum Informacji Społecznej i Prawnej w Dublinie	6
Broшуra informacyjna dla Polaków w Szwecji	6
Polskojęzyczna strona internetowa w Holandii	7

ORGANIZACJE POLSKIE I POLONIJNE W ŚWIECIE

II Paulistański Piknik Polonijny	7
Dekoracja zasłużonych członków Związku Polaków w Kanadzie	7

KULTURA I PROMOCJA

Tydzień Kultury polskiej w Belfaście	8
Spotkanie studentów polskich i francuskich	9
Wystawa fotograficzna „Wild Poland. Natural Heritage of Europe”	9
Wystawa o Józefie Conradzie Korzeniowskim w Chicago	9
Występ Chóru Politechniki Śląskiej w Dublinie	9
Wydarzenia kulturalne i promocyjne w Australii	10
Koncerty „Zespołu Polskiego”	10
Plener malarski NADNIEMNIE 2008	10
Rosyjska prapremiera opery K. Szymanowskiego „Król Roger”	11
Rozpoczęcie cyklu wykładów o historii polsko-rosyjskiej	11
Słaba popularność książki polskiej na Litwie	11
Wystawa poświęcona losom dzieci wywiezionych z Warszawy po upadku Powstania Warszawskiego	12

Występ uczestników XIV Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych „Rzeszów 2008” we Lwowie	12
--	----

EDUKACJA POLONIJNA

Zakończenie roku szkolnego w Polskiej Misji Katolickiej w Wiesbaden	13
Egzaminy dla młodzieży polonijnej na studia w Polsce	13
Zwycięzcami „Poloniady” uczniowie polskich szkół z Zaolzia	13
Kursy języka polskiego w Sao Paulo	14
XIX Walny Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie	14
Spotkanie studentów polskiego pochodzenia z całego świata	14
Wizyta senatora Józefa Bergera w Brześciu	15
Projekt nowej ustawy o oświacie na Litwie	15

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ, ROCZNICE

Upamiętnienie rocznicy bitwy w Lotaryngii	16
67. rocznica rozstrzelania profesorów lwowskich na Wzgórzach Wuleckich	16
100-lecie osadnictwa na Syberii	16
64. rocznica wyzwolenia Ankony i Loreto przez II Korpus Polski Generała W. Andersa	17
Wizyta polskich konserwatorów sztuki na cmentarzach w Grodnie i Nowogródku	17
Ukończono budowę nagrobku Zbigniewa Ziemińskiego	17
Wizyta sekretarza ROPWiM na Białorusi	17
Ósma rocznica powstania Polskiego Cmentarza Wojskowego w Katyniu	18

SYLWETKI POLONIJNE

Peter Holden (Piotr Zaniewski) otrzymał stopień oficerski Wojska Polskiego	19
Wręczenie odznaczeń państwowych pp. Ewie Jasińskiej i Zdzisławowi Czarneckiemu	19

POŻEGNANIA

Pogrzeb Urbana Thelen	19
-----------------------------	----

VARIA

Opieka nad Placem im. Polski w Kurytybie	20
Prasa szwajcarska nt. przyszłości zamku w Raperswilu	20
Przekazanie pamiątek po Michale Antoniewicz	21
Spotkania polskich parlamentarzystów z Polonią kazachstańską	21
Wizyta Konsula Generalnego RP w Autonomicznej Republice Krym	22

REALIZACJA PRAW OSÓB POCHODZENIA POLSKIEGO, KARTA POLAKA

Nowy dekret prezydenta Białorusi

Białoruś – Ambasada RP w Mińsku

1 czerwca wszedł w życie dekret prezydenta Republiki Białoruś z dnia 12.05.2008 r. Nr 259 zatwierdzający *Zarządzenie o organizacji występów gościnnych i działalności koncertowej*. Powyższe zarządzenie uprawomocnia i tak już istniejące w praktyce poważne utrudnienia w organizowaniu wszelkiego rodzaju uroczystości polonijnych, spotkań i koncertów, a w wielu przypadkach wręcz je uniemożliwia. W szczególności dotyczy to organizowania przez konsulat lub bezpośrednio przez zespoły polonijne różnego rodzaju występów i spotkań poza terenem konsulatu. Ostatnim przykładem tego były odmowy władz miejscowych w wynajęciu stosownych pomieszczeń do obchodów Dnia Polonii w Mińsku, Grodnie i Brześciu.

Zarządzenie zobowiązuje zespoły artystyczne oraz osoby prywatne i organizacje do uzyskiwania zgody na przeprowadzenie występów w komitetach wykonawczych. Podstawowym celem zarządzenia jest m.in. niedopuszczenie do przeprowadzenia imprez zagrażających bezpieczeństwu narodowemu, porządkowi społecznemu, moralności, prawu oraz propagandzie „osiągnięć narodowej i światowej kultury i sztuki”. W wydziałach kultury komitetów wykonawczych mają zostać utworzone specjalne komisje do oceny zaplanowanych występów i koncertów, co oznacza faktycznie zalegalizowanie cenzury. Stwarza to możliwość bardzo szerokiej interpretacji punktów dających podstawę do odmowy wydania zezwolenia. Przeprowadzanie koncertów bez zgody władz zostaje zakazane. Z konieczności uzyskiwania zezwoleń zwolnione zostają jedynie oficjalne, państwowe organizacje artystyczne. Za wydanie zgody na przeprowadzenie imprez i koncertów ma być opłacony podatek.

Przy obecnej polityce władz białoruskich, dekret stanowi kolejny, bardzo poważny element utrudniający działalność artystycznych zespołów polonijnych oraz możliwość sprowadzenia zespołów artystycznych z Polski na występy gościnne na Białoruś.

Rozmowy nt. stanu nauczania języka polskiego w Hesji

Niemcy – KG RP w Kolonii

Zakończeniu roku szkolnego w Wiesbaden, które odbyło się 14 czerwca, towarzyszyła dyskusja na temat stanu języka polskiego w Hesji i oczekiwaniach grupy polskiej w Wiesbaden w tej kwestii. W dyskusji wzięli udział m.in. Volker Hoff, minister ds. federalnych i europejskich Hesji, Michael Paris (SPD), poseł do Landtagu Hesji, Kay Römer, przedstawiciel i desygnowany na kierownika urzędu ds. szkolnych w Wiesbaden, Hubert Luszczynski, radca ds. szkolnych w przedstawicielstwie nadzoru szkolnego w Koblenji, Michael Sturmfels, konsul honorowy RP we Frankfurcie nad Menem, ks. Ryszard Mroziuk, przewodniczący Chrześcijańskiego Centrum Krzewienia Tradycji, Kultury i Języka Polskiego.

Przedstawiciele Hesji przyznali, że nieznaną była im dotychczas treść polsko-niemieckiego traktatu z 1991 r. Minister Hoff uznał polskie oczekiwania oparte na zapisach traktatowych za słuszne i uzasadnione. Zapewnił jednocześnie o swoim wstawiennictwie u ministra edukacji Hesji w kwestii języka polskiego (Jürgen Banzer, minister sprawiedliwości i edukacji Hesji, nie przyjął zaproszenia do udziału w dyskusji). Kay Römer z urzędu ds. szkolnych zapewnił też rodziców dzieci, że znajdą się odpowiednie pomieszczenia na potrzeby pozaszkolnego nauczania dzieci.

Przyjęcie ustawy o pisowni nazwisk oraz o obywatelstwie

Litwa – Ambasada RP w Wilnie

30 czerwca Sejm Republiki Litewskiej w pierwszym czytaniu przyjął dwa projekty ustaw o pisowni nazwisk, w tym nazwisk polskich. Jeden z projektów zgłosił rząd. Zadawała on społeczność polską, bo przewiduje możliwość zapisu w dokumentach litewskich nazwisk polskich z użyciem polskich znaków diakrytycznych. Drugi projekt zgłosił poseł partii konserwatywnej R. Kupczinskas, a jego celem jest zachowanie autentycznych litewskich imion i nazwisk. Zdaniem Kupczinskasa, umożliwienie na Litwie

zapisu nazwisk z nie litewskimi znakami diakrytycznymi, byłoby ukrytą zmianą alfabetu litewskiego. Proponuje on przywracać litewskim nazwiskom i imionom brzmienie oryginalne. W czasie posiedzenia parlamentu padła propozycja połączenia tych dwóch projektów w jeden, jednakże ostatecznie rozważanie takiej możliwości odroczono na jesień. Zdaniem przewodniczącego Akcji Wyborczej Polaków na Litwie, posła W. Tomaszewskiego, połączenie tych dwóch projektów jest niemożliwe, a zgłoszenie projektu posła Kupczinskasa, to „jedynie gra na zwłokę”.

Sejm zamierza powrócić do omawiania nowelizacji ustawy o pisowni nazwisk przed wyborami parlamentarnymi, podczas sesji jesienno-zimowej.

30 czerwca posłowie głosowali także za przyjęciem poprawek do ustawy o obywatelstwie (78 - „za”, 4 - „przeciw”), zgodnie z którymi obywatele litewscy, posiadający obywatelstwo któregośkolwiek z państw unijnych bądź NATO-wskich, mogą zachować obywatelstwo RL. Ustawa dotyczy obywateli Litwy niezależnie od narodowości. Ustawę ma podpisać prezydent. Sejmowa frakcja Nowego Związku (socjalliberalowie) zwróciła się do prezydenta o zawetowanie tej ustawy jako sprzecznej z Konstytucją. „Jedyną możliwością posiadania podwójnego obywatelstwa jest zmiana Konstytucji, zaś dokonać tego można jedynie w drodze referendum” - stwierdził m.in. lider NS A. Paulauskas.

Prezydent Valdas Adamkus zawetował ustawę, gdyż, w jego ocenie, była ona sprzeczna z konstytucją. 15 lipca Sejm Litwy uwzględnił weto prezydenta i odrzucił znowelizowaną w czerwcu br. ustawę.

Litewska konstytucja wyklucza możliwość posiadania podwójnego obywatelstwa. Dopuszcza jednak pewne wyjątki. W znowelizowanej ustawie o obywatelstwie zamierzano wprowadzić jeszcze jeden wyjątek zezwalający na posiadanie przez obywatela Litwy drugiego obywatelstwa - jednego z państw UE lub NATO. Nowelizacji ustawy domagali się przede wszystkim przedstawiciele emigracji litewskiej, głównie ze Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, ale również Litwini mieszkający w Polsce. Już w trakcie omawiania nowelizacji ustawy wielu parlamentarzystów zwracało uwagę, iż dyskryminuje ona obywateli innych państw - Australii, Nowej Zelandii, Rosji, czy Ukrainy i zapowiadało, że zaskarży ją do Sądu Konstytucyjnego.

Obecna próba znowelizowania ustawy o obywatelstwie i umożliwienia Litwinom posiadania podwójnego obywatelstwa nie była pierwsza. Przed kilkoma laty Sejm wniósł poprawki do ustawy, które dyskryminowały mniejszości narodowe, w tym mieszkających na Litwie Polaków. Wówczas Sąd Konstytucyjny orzekł, że jest ona sprzeczna z konstytucją.

W Sejmie planowane są prace nad nowym projektem zmian w ustawie o obywatelstwie, które zadośćuczynią wymogom konstytucyjnym.

Wykłady pracowników DKiP na temat Karty Polaka

Warszawa – Departament Konsularny i Polonii MSZ

Wychodząc naprzeciw zainteresowaniom ustawą o Karcie Polaka różnych środowisk, przedstawiciele DKiP występowali z wykładami na jej temat oraz wyjaśniali problemy związane z praktyczną realizacją ustawy.

W ramach tych spotkań 4 lipca w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Sulejówku przeprowadzono szkolenie nauczycieli języka polskiego wyjeżdżających do pracy wśród środowisk polskich i polonijnych na Wschodzie. W czasie szkolenia zwrócono szczególnie uwagę na rolę nauczycieli w procesie przygotowania językowego kandydatów do Karty Polaka oraz szczegółowo omówiono zasady przyznawania Karty Polaka.

22 lipca przedstawiciel DKiP przedstawił też informację o Karcie Polaka członkom działającego w Polsce stowarzyszenia „Mój Kazachstan”, którzy byli szczególnie zainteresowani możliwością otrzymania Karty Polaka przez ich rodziny pozostające w Kazachstanie. W czasie spotkania omówiono także inne aspekty ustawy ze szczególnym zwróceniem uwagi na przywileje posiadacza Karty Polaka.

Uroczyste wręczenie Kart Polaka

Rosja – KG RP w Petersburgu

18 lipca 2008 r. w Konsulacie Generalnym w Sankt Petersburgu odbyło się uroczyste wręczenie Kart Polaka. W uroczystości wzięli udział osoby aplikujące o Kartę Polaka wraz z rodzinami, ambasador Jerzy Bahr, konsul generalny Jarosław Drozd oraz zaproszeni goście i dziennikarze. Ambasador Jerzy Bahr wygłosił słowo wstępne oraz - wraz z konsulem generalnym - wręczył 12 osobom Karty Polaka.

Następnie posiadacze Karty Polaka mieli możliwość indywidualnej rozmowy z ambasadorem. Uroczystość zakończyła się konferencją prasową.

20 lipca w Pietrozawodsku – w ramach wizyty ambasadora Jerzego Bahra w Republice Karelia – odbyło się jego spotkanie z Polonią, w czasie którego omawiano m.in. problematykę związaną z Kartą Polaka.

Nowe zasady dotyczące przekraczania granicy białoruskiej

Białoruś – KG RP w Brześciu

21 lipca na przejściu granicznym „Warszawski Most” (Brześć-Terespol) z przedstawicielami mediów białoruskich spotkał się Igor Raczkowski, przewodniczący Państwowego Komitetu Pogranicznego RB. Zasadniczym celem spotkania I. Raczkowskiego z mediami było omówienie przede wszystkim trzech głównych zmian, związanych z przekraczaniem białoruskiej granicy, które już weszły lub wejdą w życie w najbliższym czasie:

- określona jako przelomowa zmiana – przekraczający samochodem granicę białoruską od 18 lipca w celu odprawy nie musi już wychodzić ze swojego auta; przedstawiciel służby granicznej ma do niego podchodzić i sam załatwiać wszystkie formalności. Zmiany te mają na razie dotyczyć tylko przejść z Polską. Lokalna prasa już entuzjastycznie określa je jako wprowadzanie europejskich standardów i ukłon w stronę obywateli EU,

- stopniowo wprowadzana na przejściach rezygnacja ze stempli-datowników w paszportach obywateli białoruskich zarówno przy wyjeździe, jak i powrocie do RB. Jako zasada obowiązywać ma od 1 stycznia 2009 r.,

- nowe zasady uzyskiwania pozwoleń na wjazd do strefy przygranicznej, jednakowe dla obywateli białoruskich i cudzoziemców. Dotychczas zgodę wydawało MSW. Nowa ustawa, która czeka obecnie na podpis prezydenta, przewiduje, że przepustki do strefy przygranicznej wydawać będą służby graniczne. Przewiduje się, że nowe zasady zaczną obowiązywać z początkiem przyszłego roku.

Odprawa przekraczających granicę bez wychodzenia z samochodu, uznawana jako normalna procedura w większości państw na świecie, wreszcie zastosowana i na Białorusi, została przyjęta przez tut. prasę jako wręcz epokowe wydarzenie, mające być dowodem na niezwykle tempo przystosowywania się obecnie tego kraju do standardów europejskich. Na specjalne podkreślenie zasługuje reforma w zakresie wydawania przepustek do strefy nadgranicznej. Nie stanowi ona przelomu - szczególnie dla cudzoziemców. Nie zdecydowano się na zniesienie ograniczeń dot. przebywania w strefie nadgranicznej i zniesienia jakichkolwiek przepustek. Aplikowanie o zgodę do białoruskiej straży granicznej co najmniej na 10 dni przez planowanym wjazdem, uiszczenie stosownej (niemal) opłaty, wcale nie jest prostą procedurą, a w kontekście planów wprowadzenia małego ruchu przygranicznego stanowi w odniesieniu do obywateli RP dyskryminację. Należy zwrócić uwagę na brak danych o ew. likwidacji takich ograniczeń dla dyplomatów, którzy dalej będą musieli aplikować o przepustki, co wpływa ograniczająco na ich kontakty z członkami mniejszości polskiej.

Prasa litewska o pisowni polskich nazwisk na Litwie

Litwa – KG RP w Wilnie

„LIETUVOS AIDAS" z 28.07.08 - autor Ricardas Kalytis „Polonizacja za pośrednictwem urzędników?":

„Niektórzy zajmujące ważne stanowiska urzędnicy uspokajają nas: Nie ma nic złego w tym, że Polacy będą pisali swoje nazwiska polskimi literami". Panowie, stało się to już przed stu pięćdziesięciu laty! Wówczas polonizacja szerzyła się za pośrednictwem kościoła. Oto stary cmentarz w Ucieanie niczym otwarta księga. Uważający się za lepszych od innych, na nagrobkach umieszczali spolszczone epitafia. Nawet księdza inteligenta Vysniauskasa przywalili płytą nagrobkową z epitafium „Wysznewskij". Jak gdyby Polacy mieszkali tu od wieków. Jestem dumny ze swoich przodków, którzy pozostali patriotami własnego języka nawet w ponurym okresie polonizacji. Na kunsztownie kutym metalowym krzyżu pięknie po litewsku wryto napis./.../ Walczyliśmy nie tylko o własną mowę, ale też o swoje znaki. Za nie byliśmy zsyłani do więzień, na Sybir. W ponurym okresie okupacji nikt nas nie zmusił do pisania „siekiekami" jak wówczas pogardliwie nazywano cyrylicę.

Obecnie natomiast nasi wieczni bracia nie wstydzą się zadawać cios w najboleńsze miejsce... Twierdzą, że również w Polsce Litwini mają prawo pisać po litewsku... Mieli prawo... Znamy te słowa z najbardziej demokratycznej konstytucji, na podstawie której mogliśmy się jednoczyć w organizacje,

możliśmy organizować demonstracje, mieliśmy prawo do wolnego wyboru władz, nawet wystąpić ze Związku Radzieckiego... Mieliśmy prawo, jednak nie mogliśmy z niego skorzystać? /-/ Jak wówczas miałby się czuć mój znajomy, pisarz Azusilis, pośród biurokratów słynących z pielęgnowania polskich nastrojów, któremu dopiero co udało się przywrócić byle brzmienie dawnego nazwiska? Oni tak samo jak sąsiedzi ze Wschodu nie przyznają się do okupacji. Czy zastanowili się litewscy Polacy nad tym, jak się będą czuli na Litwie z polskimi nazwiskami w paszportach? Przecież pisownią nazwisk w paszportach sprawa się nie zakończy, trzeba będzie zmienić nazwiska w innych dokumentach: kupna - sprzedaży, legitymacjach itd. Do tej pory nie jest jasne, po co Polsce są konieczne takie wyjątkowe prawa. Widocznie są bardzo istotne. I mówi to nie językoznawca, nie historyk, mówi minister spraw zagranicznych. Zmusza to do zastanowienia się".

Opinia Wysokiego Komisarza OBWE na temat Karty Polaka

Warszawa – Departament Konsularny i Polonii MSZ

Wysoki Komisarz do spraw Mniejszości Narodowych OBWE Knut Vollebaek zwrócił się do władz polskich z prośbą o przedstawienie treści ustawy o Karcie Polaka oraz informacji na jej temat. Po ich przeanalizowaniu uznał, iż stronie polskiej nie można zarzucić niewłaściwego postępowania przy wprowadzeniu ustawy w życie. Zwłaszcza prowadzone przez stronę polską rozmowy informacyjne z przedstawicielami władz państw, gdzie ustawa jest realizowana, spotkały się z uznaniem Wysokiego Komisarza.

NOWA MIGRACJA

Centrum Informacji Społecznej i Prawnej w Dublinie

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

W połowie czerwca rozpoczęło w Dublinie działalność Centrum Informacji Społecznej i Prawnej przy Polskim Duszpasterstwie w Dublinie, pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich. Centrum świadczy nieodpłatną pomoc Polakom w zakresie prawa pracy, zagadnień podatkowych, spraw socjalnych i dostępu do opieki zdrowotnej.

Broszura informacyjna dla Polaków w Szwecji

Szwecja – KG RP w Sztokholmie

21 lipca rozpoczęła się dystrybucja kilkutysięcznego nakładu pierwszego wydania kolorowej broszury informacyjnej pt. „Vademecum Polaka w Szwecji”, powstałej z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP w Sztokholmie. Publikacja została przygotowana przez dynamicznie rozwijający się zespół redakcyjny sztokholmskiego miesięcznika polonijnego „PLMagazyn”. Przy jej przygotowaniu współpracowały polskie i szwedzkie związki zawodowe, zamieszczając w niej stosowne informacje.

Broszura, przygotowana w formie praktycznego poradnika, adresowana jest przede wszystkim do nowej polskiej migracji, aczkolwiek uniwersalizm tematyki gwarantuje jej popularność wśród szerokiego kręgu odbiorców. Na ponad 50 stronach autorzy w przystępny sposób opisują zagadnienia związane z zamieszkaniem w Szwecji (praca, edukacja, świadczenia społeczne, transport, finanse, itp.). Niewątpliwym atutem tej publikacji jest atrakcyjna szata graficzna i podręczna forma wydania.

Wydawnictwo będzie na bieżąco poprawiane i uzupełniane. Broszura będzie dystrybuowana na terenie Polski i Szwecji, m.in. na terminalach lotniczych i morskich. Jest ona dostępna również w formie elektronicznej na stronie internetowej konsulatu.

Polskojęzyczna strona internetowa w Holandii

Holandia – Ambasada RP w Hadze

Niderlandzkie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (SZW) uruchomiło w lipcu polskojęzyczną stronę internetową pod adresem <http://polski.szw.nl>. Strona ta jest wyrazem realizacji polityki ministerstwa zmierzającej do poprawy komunikacji pomiędzy administracją niderlandzką a imigrantami zarobkowymi z Polski. Projekt obejmujący nie tylko stworzenie i aktualizowanie na bieżąco strony internetowej, ale także wydanie przystępnie napisanej broszury dla Polaków, ma na celu lepsze informowanie pracowników o ich prawach i obowiązkach, co z kolei powinno zapobiegać nadużyciom ze strony nieuczciwych holenderskich pracodawców czy właścicieli mieszkań. Broszura wydana zostanie pod koniec sierpnia.

ORGANIZACJE POLSKIE I POLONIJNE W ŚWIECIE

II Paulistański Piknik Polonijny

Brazylia – KG RP w Sao Paulo

28 czerwca odbył się II Paulistański Piknik Polonijny – Wianki 2008. W organizację imprezy pod przewodnictwem konsulatu, udało się po raz pierwszy włączyć wszystkie działające w Sao Paulo organizacje polonijne: Polskie Stowarzyszenie Edukacyjno – Kulturalne (obok konsulatu było ono głównym organizatorem), Dom Kultury Polskiej im. Sanguszki (na jego terenie odbyło się spotkanie) oraz Kapelanię Polską (zapewniła pomoc logistyczną i część programu).

W czasie pikniku dokonano rozstrzygnięcia konkursu na plakat „Polska w Unii Europejskiej”, wręczono dyplomy uczestnikom konkursu recytatorskiego „Poezja Zbigniewa Herberta” oraz przeprowadzono konkurs rysunkowy dla dzieci „Moje wakacje w Polsce”. W konkursach uczestniczyło blisko 40 osób. Laureaci otrzymali nagrody ufundowane przez konsulat, a wszyscy uczestnicy okolicznościowe pamiątki i dyplomy.

Piknik rozpoczął się polonezem Chopina i krótkim koncertem innych jego dzieł w wykonaniu uczniów prof. Donaty Lange oraz hejnałem mariackim, który był powtarzany kilkakrotnie jako zapowiedź kolejnych punktów programu.

Spotkanie było okazją do promocji odradzającej się drużyny harcerskiej „Orzeł Biały”. Polonijną drużynę odwiedziła 30-osobowa brazylijska grupa harcerska z dzielnicy Lapa. Obie drużyny przeprowadziły wspólne zajęcia w ogrodzie Domu Sanguszki prezentując swoje tradycje i zwyczaje.

Powstająca grupa teatralna pod przewodnictwem polonijnego kapelana ks. A. Wojteczka (STch) i pani M. Staniczek, zaprezentowała dwie krótkie formy teatralne, wzbudzając owację publiczności. Kulminacyjnym punktem programu było puszczenie wianków przy zapalonych pochodniach. Zwyczaj ten praktycznie nieznanym miejscowej Polonii, zaprezentowano tu po raz pierwszy. Spotkał się z dużym zainteresowaniem, a oryginalna forma jego prezentacji z uznaniem zgromadzonych.

Dekoracja zasłużonych członków Związku Polaków w Kanadzie

Kanada – KG RP w Toronto

4 lipca 2008 r. odbyła się w Konsulacie Generalnym RP w Toronto uroczystość dekoracji zasłużonych członków Związku Polaków w Kanadzie, związana z jubileuszem 100-lecia działalności Związku obchodzonym w 2007 r. Złotymi Krzyżami Zasługi RP uhonorowani zostali pp. Aleksander Bożek, Jan Cymerman, Elżbieta Gazda, Stanisław Głogowski, Ignacy Góral, Janina Kokociński, Antoni Kowal, Władysław Kowal, Józefina Pawęska, Halina Różnawski, Zdzisław Różnawski, Maria Teresa Warnke, Robert Zenon Zawierucha; Srebrnymi Krzyżami Zasługi RP – pp. Kazimierz Domanowski, Janusz Drzymala, Tadeusz Maziarz, Zbigniew Mielczarek, Teresa Szramek, Danuta Wronowski.

Po okolicznościowych wystąpieniach konsula generalnego Piotra Konowrockiego, prezesa Zarządu Głównego ZPwK Roberta Zawieruchy i prezesa ZG Kongresu Polonii Kanadyjskiej Władysława Lizonia, wyświetlony został film poświęcony stuletniej historii Związku, a następnie zaprezentowana została, właśnie wydana w języku polskim i angielskim, książka Teresy Szramek – „Wczoraj i dziś Związku

Polaków w Kanadzie 1907–2007. Brotherhood-Tolerance-Education”. Licznie przybyli członkowie Związku oraz zaproszeni goście mieli także okazję obejrzeć wystawę prezentującą najważniejsze wydarzenia z dziejów Związku. W programie spotkania znalazł się ponadto występ Zespołu Pieśni i Tańca „Ludowa Nuta” z Hamilton.

KULTURA I PROMOCJA

Tydzień Kultury Polskiej w Belfaście

Wielka Brytania – KG RP w Edynburgu

23–29 maja 2008 r. w Belfaście miał miejsce Tydzień Kultury Polskiej będący częścią Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego. Tydzień był poświęcony promocji polskiej kultury, tradycji oraz języka, zachęcał do integracji międzynarodowej społeczności.

Imprezę zorganizowała Link Polska Media Group, założona przez Ewę Grosman. Imprezę wspierali: Belfast City Council, Community Relation Council, Police Service Northern Ireland, Queens Film Theatre, Linen Hall Library, PS2 Gallery i Western Union. Ze strony polskiej wsparcia udzielili: Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Edynburgu, Instytut Kultury Polskiej.

Na program Tygodnia Kultury Polskiej składały się między innymi Polski Festiwal Filmowy, wystawy fotografii Michała Glinickiego (*A Dream about Warsaw*) i Marcina Łobaczewskiego (*Birthday*), warsztaty pisarskie z Agnieszką Klos, wystawa prac Katarzyny Grzeszewskiej (*On the Other Side of the Mirror*).

Otwarcia Tygodnia dokonał konsul generalny RP w Edynburgu – Aleksander Dietkow. Pierwszym wydarzeniem imprezy była projekcja filmu „Katyń” Andrzeja Wajdy. Dr Matt Kelly poprzedził pokaz wprowadzeniem historycznym do wydarzeń stanowiących osnowę filmu. Obraz cieszył się na tyle dużym zainteresowaniem, że bilety na pokazy zostały wyprzedane. Niestety, irlandzki dystrybutor filmu wykupił licencję jedynie na dwie projekcje. Media podkreślały, że pokaz dzieła A. Wajdy to jeden z najważniejszych punktów programu Tygodnia ze względu na wartość artystyczną i poznawczą.

Polski Festiwal Filmowy wywołał ogromne zainteresowanie mieszkańców Belfastu, którzy oprócz filmu „Katyń” mieli możliwość zapoznania się również z innymi polskimi produkcjami zarówno najnowszymi, jak i uznanymi klasykami kinematografii. Wśród przedstawionych filmów znalazły się: „Korowód” (bilety wyprzedano), „Reanimacja”, „Piotruś i wilk”, „Lejdis” (bilety wyprzedano), „Pociąg”, „Matka Joanna od Aniołów”.

W wydarzeniach uczestniczyło około 6500 osób. Odwiedzający podkreślali wysoki poziom imprezy i chwalili dobór programu. Wszyscy uczestnicy byli zainteresowani Polską. Propozycje organizatorów trafiały świetnie w ich gusta – dawały możliwość zapoznania się z nowymi informacjami, pokazywały, co obecnie dzieje się w polskiej kulturze i dostarczały rozrywki.

Tydzień Kultury Polskiej zawdzięczał swoje powodzenie w dużej mierze profesjonalnemu i niegasnącemu wsparciu miejscowych mediów. Relacje regularnie ukazywały się na łamach prasy, antenie radiowej oraz były przekazywane przez telewizję w tym przez specjalny, poświęcony Polsce, program BBC Newline „Focus on Poland”.

Do sukcesu Tygodnia Kultury Polskiej z pewnością przyczynił się fakt, że po raz pierwszy zdecydowano się na organizację całości w języku angielskim, co umożliwiło udział większej grupie zainteresowanych. Wydarzenie pokazało, że wśród społeczności Irlandii Północnej istnieje duże zapotrzebowanie na podobne inicjatywy. Planowane jest powiązanie Tygodnia Kultury Polskiej z projektem „Polski Sezon w UK 2009/2010” dzięki współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza oraz nawiązanie współpracy z podobną inicjatywą – Festiwałem Kultury Polskiej w Edynburgu. Proponuje się również wprowadzić polski festiwal filmowy, realizowany przez Instytut Kultury Polskiej w Londynie, do „Kinoteki” w Belfaście. Będący częścią programu „Belfast Festival Networking Group and Arts and Business”, Tydzień Kultury Polskiej tworzy podstawy promocji polskiej kultury podczas różnorodnych wydarzeń i festiwali na obszarze Irlandii Północnej.

Spotkanie studentów polskich i francuskich

Francja – KG RP w Strasburgu

9 czerwca w KG RP w Strasburgu odbyło się spotkanie studentów nauk politycznych z Nancy z polskimi studentami uczącymi się w Strasburgu. W spotkaniu zorganizowanym w formie panelu wzięło udział ok. 50 studentów. Głównym tematem były perspektywy rozwoju Unii Europejskiej. Delegacja studentów z Wydziału Nauk Politycznych planuje udział polskich studentów ze Strasburga w realizowanym w 2008 r. projekcie naukowym „Eurocosmos” polegającym na serii warsztatów studenckich na temat funkcjonowania UE.

Wystawa fotograficzna „Wild Poland. Natural Heritage of Europe”

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

19 czerwca miało miejsce otwarcie plenerowej wystawy fotograficznej "Wild Poland. Natural Heritage of Europe". Wystawa jest prezentowana do 9 września w centralnie położonym i najbardziej uczęszczanym parku dublińskim - St. Stephen's Green. Składa się ona z 54 fotografii, powiększonych do rozmiarów 150x100 cm, będących autorstwa polskiego fotografa przyrody Artura Tabora. Głównym organizatorem wystawy jest Fundacja Wild Poland, przy wsparciu Ambasady RP w Dublinie oraz irlandzkiej agencji rządowej Office of Public Works. Podczas ceremonii otwarcia głos zabrali irlandzki Minister Środowiska John Gormley, Ambasador RP w Dublinie dr Tadeusz Szumowski oraz autor zdjęć Artur Tabor.

W ocenie ambasady wystawa "Wild Poland. Natural Heritage of Poland" będzie miała mocny efekt promocyjny, zarówno poprzez miejsce jej prezentacji, jak i przez niezwykle sugestywność zdjęć. Wpłyne również pozytywnie na obraz Polski w oczach obywateli irlandzkich, którzy na ogół nie utożsamiają Polski z przyrodą i bogactwem naturalnym, lecz raczej z przemysłem ciężkim i brakiem poszanowania dla ekologii.

Wystawa o Józefie Conradzie Korzeniowskim

USA – KG RP w Chicago

W dniach 20 – 22 czerwca miało miejsce uroczyste otwarcie wystawy o Józefie Conradzie Korzeniowskim (J. Conradzie), przygotowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych przy współpracy z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Wydarzenie to miało miejsce podczas festiwalu promocyjnego „Polish Fest” organizowanego już po raz 27 w Milwaukee (stan Wisconsin).

Przedsięwzięcie, którego jednym z głównych organizatorów jest polonijna organizacja „Polanki” – The Polish Women’s Cultural Club of Milwaukee, ma na celu szeroką promocję polskiej kultury i tradycji, a także propagowanie wiedzy o Polsce. 3-dniowy festiwal jest corocznie odwiedzany przez ok. 30 tys. zwiedzających, w tym wielu Amerykanów bez polskich korzeni. Uczestnicy imprezy mają okazję obejrzeć występy polskich oraz polonijnych artystów. W tym roku gośćmi festiwalu były m.in. popularna artystka jazzowa Grażyna Auguścik oraz znakomita polska akordeonistka Lidia Kamińska, na scenie pojawiły się także znane polonijne zespoły folklorystyczne, w tym dziecięce. Organizatorzy, corocznie przygotowują również tzw. „wioskę kulturalną”, w której zaprezentowane są ekspozycje poświęcone szeroko rozumianej tematyce polskiej.

Zwiedzającym udostępniono ekspozycję poświęconą polskim zwyczajom oraz kostiumom ludowym, druga z wystaw przedstawiała fragment kopii wioski polskich osadników z Jamestown (w październiku br. odbędą się obchody upamiętniające 400 lat polskiego osadnictwa w Stanach Zjednoczonych). Wystawa poświęcona J. Conradowi została dodatkowo wzbogacona o oryginalne elementy pochodzące z żaglowca (koło sterownicze, kompas itp.)

Występ Chóru Politechniki Śląskiej w Dublinie

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

W ramach Międzynarodowego Festiwalu Chóralnego i Organowego Pipeworks w Dublinie, w dniu 24 czerwca w polskim kościele w Dublinie, będącym siedzibą Duszpasterstwa Polskiego, wystąpił Chór Politechniki Śląskiej. Chór liczący 40 osób pod dyrekcją Tomasza Giedwillo przedstawił 1,5-godzinny program podzielony tematycznie na pieśni cerkiewne, polskie pieśni średniowieczne oraz pieśni

współczesne. Był to pierwszy występ polskiego chóru w 13-letniej historii tego prestiżowego festiwalu. Publiczność, w przeważającej części międzynarodowa, tłumnie zjawiała się na występie. Chór wystąpił również na niedzielnej mszy świętej w polskim kościele (znanym w Dublinie ze swojej niezrównanej akustyki) i podczas swojego kilkudniowego pobytu dał koncerty w Galway, Tullamore, Limerick oraz Waterford.

Wydarzenia kulturalne i promocyjne w Australii

Australia – KG RP w Sydney

27 czerwca konsulat polski w Sydney zorganizował spotkanie z Mattem Wolnickim, młodym naukowcem polskiego pochodzenia, zajmującym się problematyką zaopatrzenia w wodę i gospodarki wodnej. M. Wolnicki zaprezentował swe badania i doświadczenia z okresu kilkuletniego pobytu w stanie Queensland (napisał m.in. książkę „Paroo River Life – a journey of faith, flood and dust”). Wykład poświęcony problemom australijskiego środowiska przyrodniczego i możliwościom jego ochrony spotkał się z dużym zainteresowaniem kilkudziesięciosobowego audytorium.

28 czerwca Polski Związek Kulturalny w Nowej Południowej Walii zorganizował w konsulacie w Sydney recital znanego młodego pianisty polskiego pochodzenia – Grzegorza Kindy. Artysta wykonał utwory F.Chopina, F. Liszta i J.S. Bacha, które publiczność przyjęła gorącym aplauzem.

5 lipca 2008 r. w Klubie Polskim w Ashfield, w Kafejce Literackiej sponsorowanej przez konsulat, odbyła się promocja książki emigracyjnej pisarki Ludmily Błotnickiej – „Przez zieloną granicę”. Książka ukazała się na polskim rynku wydawniczym w 2007 r. nakładem „Oficyny Wydawniczej Kucharski”, dzięki staraniom Bogumily Żongolłowicz, znanej polonijnej dziennikarki z Melbourne. Zbiór opowiadań wydany został przy okazji stulecia urodzin autorki, która zmarła 27 lat temu w Perth.

Koncerty „Zespołu Polskiego”

Rosja – KG RP w Irkucku

10–21 lipca – w ramach Sezonu Polsko-Rosyjskiego – przebywał na Syberii Wschodniej „Zespół Polski” Marii Pomianowskiej, specjalizujący się w odtwarzaniu muzyki ludowej na starych instrumentach oraz muzyki klasycznej, inspirowanej ludowymi tradycjami. Wizyta zorganizowana została staraniem Instytutu Adama Mickiewicza oraz placówki.

Zespół uczestniczył w V Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Etnicznej w Suszinskoje (kraj krasnojarski), gdzie zdobył główną nagrodę – Złotą Lirę w kategorii „Najlepszy projekt zagraniczny”. Zespół koncertował w Republice Tuwy – w ramach przygotowań do miejscowego festiwalu etnicznego „Ustuu-Huree”, w filharmoniach w Irkucku i w Ułan-Ude, gdzie koncerty zatytułowano „U źródeł muzyki Chopina”). Ponadto „Zespół Polski” dał koncert „Na bursztynowym szlaku” w skansenie Taltsy koło Irkucka. Wszystkie koncerty zostały przyjęte entuzjastycznie. Występy zostały poprzedzone szeroką akcją informacyjną – m.in. półgodzinną audycją w radiu Irkuck oraz bardzo udaną konferencją prasową w centrum prasowym w Irkucku.

Plener malarski NADNIEMNIE 2008

Białoruś – KG RP w Grodnie

11–18 lipca konsulat polski w Grodnie wraz z Towarzystwem Plastyków Polskich przy ZPB zorganizował plener malarski pod nazwą NADNIEMNIE 2008, w którym udział wzięło 14 artystów o polskich korzeniach z Ukrainy, Białorusi i Litwy. Ideą zasadniczą imprezy była integracja artystycznych środowisk polskich oraz zapoczątkowanie stałych spotkań twórczych w Grodnie. Powstałe w czasie pleneru prace zaprezentowano podczas wystawy otwartej w Galerii Tyzenhauza w dniu 17 lipca. Impreza otrzymała dobrą oprawę medialną i została udokumentowana wydaniem na bieżąco minikatalogiem prezentującym sylwetki artystów oraz ich prace plastyczne.

Rosyjska prapremiera opery K. Szymanowskiego „Król Roger” z udziałem polskich i rosyjskich artystów

Rosja – KG RP w Petersburgu

16 lipca 2008 r. w Teatrze Maryjskim w Sankt Petersburgu odbyła się rosyjska prapremiera opery K. Szymanowskiego „Król Roger” w reżyserii M. Trelińskiego. Orkiestrę poprowadził dyrektor artystyczny teatru – W. Giergijew, autorem choreografii do spektaklu jest T. Wygoda, a kostiumy zaprojektował W. Dziedzik. Operę wystawiono w wykonaniu polskich i rosyjskich artystów z Opery Wroclawskiej i Teatru Maryjskiego.

Dzieło K. Szymanowskiego we współczesnej interpretacji M. Trelińskiego zostało bardzo przychylnie przyjęte przez petersburską publiczność. Z rozmów przeprowadzonych przez P. Potoroczyna – dyrektora Instytutu Adama Mickiewicza, oraz C. Karpińskiego – dyrektora Instytutu Polskiego, z dyrekcją Teatru Maryjskiego wynika, iż „Król Roger” znajdzie się w repertuarze teatru od przyszłorocznego sezonu jesiennego.

Opera realizowana dzięki współpracy artystów z Polski i Rosji zostanie zaprezentowana również podczas tegorocznego festiwalu teatralnego w Edynburgu, którego dyrektor programowy był obecny na premierze.

Opera została wystawiona dzięki wsparciu Instytutu Adama Mickiewicza, Konsulatu Generalnego RP w Sankt Petersburgu oraz Instytutu Polskiego w Sankt Petersburgu w ramach Sezonu Polski w Rosji.

Rozpoczęcie cyklu wykładów o historii polsko-rosyjskiej

Rosja – KG RP w Irkucku

17 lipca w Muzeum Dekabrystów (dawny dom zesłanego na Sybir księcia Wolkońskiego) odczyt profesora Uniwersytetu Łódzkiego, Andrzeja de Lazari, „Czy Rosjanie i Polacy mogą się zrozumieć?”, rozpoczął cykl spotkań o wspólnej historii i współczesności, organizowanych przez konsulat. Bardzo ożywiona dyskusja oscylowała między subtelnymi rozważaniami nad pojęciami konstytuującymi rosyjską myśl społeczną a problemami współczesnych stereotypów i wzajemnych uprzedzeń. W spotkaniu uczestniczyło ok. 40 osób, w tym szefowa przedstawicielstwa MSZ w Irkucku.

Słaba popularność książki polskiej na Litwie

Litwa – KG RP w Wilnie

„KURIER WILEŃSKI” z 26-28.07.08 „Rynek polskiej książki na Litwie - misja czy interes?”

Polskie książki nie cieszą się dużym popytem wśród obywateli Litwy, w tym również wśród miejscowych Polaków. Obecnie w Wilnie mamy dwie nieduże polskie księgarnie: jedna mieści się w Domu Polskim, druga - „Elephas” prowadzona przez Dorotę i Gerarda Łatkowskich - obok kościoła Św. Piotra i Pawła. Polskie książki można nabyć też w kilku litewskich księgarniach, posiadających działy z polską literaturą, z nich najbardziej znane polskiemu czytelnikowi są: księgarnia „Przyjaźń” (tu znajduje się najstarszy dział z polską literaturą - książki w języku polskim można było nabyć w tej księgarni również za Sowietów) oraz księgarnia na Rudnickiej, gdzie jest nieduży, ale prężny dział z literaturą w języku polskim. Dokonując jednak porównania pomiędzy polskimi księgarniami i działami z polską literaturą w księgarniach litewskich a księgarniami rosyjskimi trzeba przyznać, że rosyjska oferta książkowa jest o wiele bogatsza i bardziej różnorodna. Na „polskich” półkach przeważnie znajdziemy utwory zaliczane do polskiej klasyki oraz literaturę specjalistyczną (słowniki i wszelkiej maści poradniki), trochę dziecięcej, nieco lokalnych polskich wydawnictw i turystyczne przewodniki. Z nielicznymi wyjątkami brak nowości literackich, czego nie da się powiedzieć o księgarniach rosyjskich.

Także w największych sieciach handlowych kraju, takich jak Maxima, IKI czy Rimi bez problemu można nabyć książkę po litewsku, po rosyjsku lub po angielsku, nie ma jednak książek w języku polskim. W dziale public relations Maxima poinformowano „Kurier”, że sprzedaż książek w języku polskim nie jest prowadzona, ponieważ dotychczas żaden z dystrybutorów nie zgłosił się do Maximy z taką ofertą. Sytuacja w najbliższym czasie może jednak ulec zmianie. - Cały czas prowadzimy badania rynku i w najbliższym czasie w ofercie naszych regionalnych oddziałów, znajdujących się w miejscowościach, gdzie większość mieszkańców stanowią Polacy, pojawi się kolorowa książka dla dzieci w języku polskim - poinformowała „Kurier” Renata Saulyte z działu public relations sieci handlowej Maxima. Renata Saulyte nie wykluczyła, że w przyszłości polskich tytułów będzie więcej.

Wystawa poświęcona losom dzieci wywiezionych z Warszawy po upadku Powstania Warszawskiego

Niemcy – KG RP w Hamburgu

26 lipca w Centrum Pedagogicznym b. Obozu Koncentracyjnego Bergen-Belsen dokonano otwarcia wystawy pt. „Bawar 1944, Wypędzeni z Warszawy 1944 - losy dzieci” poświęconej losom dzieci wywiezionych z Warszawy po upadku Powstania Warszawskiego. Projekt jest wspólnym przedsięwzięciem Muzeum Historycznego miasta stołecznego Warszawy i Archiwum Państwowego miasta stołecznego Warszawy oraz niemieckiej Fundacji Dolnosaksońskie Miejsca Pamięci.

Oficjalnego otwarcia wystawy dokonał kierownik zarządzający Fundacji Dolnosaksońskie Miejsca Pamięci – Habbo Knoch. Przemówienia okolicznościowe wygłosili ponadto Joanna Bojarska-Syrek – dyrektor Muzeum Historycznego miasta stołecznego Warszawy, konsul Jerzy Kaczmarek, współpracujący przy organizacji wystawy z ramienia Miejsca Pamięci Bergen-Belsen – Karl Liedke, kierownik Centrum Dokumentacyjno-Informacyjnego o obozach w Emsland – Kurt Buck, oraz Paul Meyer – autor filmu „Konspirantki” ukazującego losy 1732 więźniów, kobiet, członkiń ruchu oporu, wywiezionych do obozu w Emsland po upadku Powstania.

Wystawa prezentuje relacje świadków tamtych wydarzeń w formie relacji pisanych, okumentów, fotografii, pamiątek oraz prezentacji multimedialnych. Wystawa prezentowana będzie w Bergen-Belsen do 10 października 2008 r.

Występ uczestników XIV Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych „Rzeszów 2008” we Lwowie

Ukraina – KG RP we Lwowie

26 lipca po raz pierwszy w historii rzeszowskiego Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych część jego uczestników gościnnie wystąpiła na scenie Lwowskiego Narodowego Teatru Opery i Baletu im. S. Kruszelnickiej. Młodzi artyści zaprezentowali swój dorobek na scenie jednego z najpiękniejszych teatrów Europy. Na ciekawy i różnorodny repertuar Koncertu galowego złożyły się tańce polskie oraz tańce narodowe krajów zamieszkania, które szczególnie spodobały się lwowskiej publiczności. Z inicjatywy Konsula Generalnego RP, przy aktywnym wsparciu Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Rzeszowie, udało się zaprezentować we Lwowie polonijne zespoły: z USA - „Wesoły Lud” (Chicago), z Australii - „Polonez” (Melbourne), ze Szwecji - „Piastowie” i polski młodzieżowy zespół „Hubka band” (Rzeszów) - uczestników XIV Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych „Rzeszów 2008”. Na widowni teatru zasiadło ponad 1000 przedstawicieli organizacji polskich z terenu Lwowskiego Okręgu Konsularnego.

W okolicznościowym przemówieniu przed koncertem Konsul Generalny RP serdecznie powitał polonijną młodzież we Lwowie oraz podziękował jej za pielegnowanie ojczystego języka i polskiej kultury. Wyraził szczególną wdzięczność za solidarność z Polakami na Ukrainie, dla których kontakt z rodakami z innych krajów świata jest nie tylko bardzo wzruszający, ale również cenny ze względu na możliwość wymiany doświadczeń. Konsul wyraził nadzieję, iż za przykładem Polonii amerykańskiej, australijskiej i szwedzkiej, również młodzi Polacy na Ukrainie stworzą zespół pieśni i tańca, który godnie zaprezentuje Polaków z Ukrainy na scenie międzynarodowej. Uczestniczący w lwowskim Koncercie przewodniczący senackiej Komisji Spraw Emigracji i łączności z Polakami za Granicą Senator RP p. Andrzej Person podkreślił w swoim wystąpieniu m.in. bardzo wysoki poziom artystyczny wszystkich zespołów biorących udział w tegorocznym, czternastym Światowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych „Rzeszów 2008”. Koncert, zakończony wzruszającym wspólnym wykonaniem pieśni „Marsz Polonia”, publiczność przyjęła owacją na stojąco.

Podczas pobytu we Lwowie w dniach 24-27 lipca młodzi artyści odwiedzili Cmentarz Orłat Lwowskich, gdzie w towarzystwie Konsula Generalnego RP złożyli kwiaty na Płyce Głównej Grobu Nieznanego Żołnierza oraz oddali hold wielu wybitnym Polakom, spoczywającym na tej narodowej nekropolii.

Wyjątkowo wzruszającym i ważnym momentem dla polonijnej młodzieży był udział we Mszy Świętej celebrowanej przez J.E. Arcybiskupa M. Mokrzyckiego w Lwowskiej Katedrze oraz osobista audycja u Ks. Arcybiskupa po nabożeństwie. Ks. Arcybiskup podziękował młodym Polakom m.in. za pamięć o rodakach we Lwowie oraz za wierność tradycjom przodków.

Z inicjatywy Konsulatu Generalnego RP członkowie zespołów polonijnych zapoznali się repertuarem lwowskich zespołów „Wesoły Lwów” oraz „Lwowska Fala”, m.in. podczas „Wieczoru lwowskiego” na Rynku Starego Miasta.

Do doskonałą okazją do nawiązania kontaktów i wymiany doświadczeń było spotkanie młodzieży lwowskiej oraz polonijnej, zorganizowane w Seminarium Duchownym w Brzuchowicach.

EDUKACJA POLONIJNA

Zakończenie roku szkolnego w Polskiej Misji Katolickiej w Wiesbaden

Niemcy – KG RP w Kolonii

14 czerwca w budynkach Polskiej Misji Katolickiej (PMK) w Wiesbaden odbyło się uroczyste zakończenie roku szkolnego dla dzieci uczących się języka polskiego, przedmiotów ojczystych oraz religii przy PMK. Świadectwa otrzymało 92 dzieci - są wśród nich dzieci (48) uczęszczające na lekcje języka polskiego w ramach zajęć prowadzonych od 1998 r. przez Stowarzyszenie Rodziców "Pollingua" (Elterninitiative "Pollingua" e.V.). Zajęcia te odbywają się również w budynkach PMK. Złe warunki lokalowe PMK i problemy finansowe stowarzyszenia sprawiają, że zarówno stowarzyszenie jak i PMK szukają nowych pomieszczeń.

Konsul Generalny RP w swoim przemówieniu podkreślił i przytoczył zapisy traktatowe wskazujące na zobowiązania strony niemieckiej w kwestii tworzenia i rozwoju nauczania języka polskiego w RFN. Podkreślił przy tym, że funkcjonowanie przyparafialnego nauczania języka polskiego jest wyjątkiem, a celem jest stworzenie lekcji polskiego w niemieckim systemie oświaty.

Minister ds. federalnych i europejskich Hesji Volker Hoff, w swoim krótkim przemówieniu wskazał na zasługi Polski w budowaniu demokracji w Europie. Jednocześnie wyraził przekonanie, że w kwestii nauczania języka polskiego w Hesji możliwe będzie znalezienie satysfakcjonującego rozwiązania.

Egzaminy dla młodzieży polonijnej na studia w Polsce

Kazachstan – Ambasada RP w Ałmaty

W dniach 25–26 czerwca odbyły się w Astanie egzaminy na studia dla osób polskiego pochodzenia. Do egzaminu przystąpiło 39 kandydatów z całego Kazachstanu.

Trzyetapowy egzamin rozpoczął się od części wstępnej, mającej na celu sprawdzenie znajomości języka polskiego. Do kolejnego etapu – testów z przedmiotów kierunkowych, dopuszczono 33 kandydatów, spośród których 32 osoby zakwalifikowały się do ostatniego etapu rekrutacji – rozmów indywidualnych.

Komisja kwalifikacyjna, pod przewodnictwem dr. hab. Józefa Wróbla, pozytywnie zaopiniowała kandydatury 32 osób, w tym na studia wyższe magisterskie – 21 osób, na studia zaś wyższe zawodowe (licencjat) – 11 osób.

Kierunkiem, który cieszył się największym zainteresowaniem wśród przyszłych studentów, była europeistyka.

Zwycięzcami „Poloniady” uczniowie polskich szkół z Zaolzia

Czechy – KG RP w Ostrawie

26-30 czerwca w Warszawie odbył się finał konkursu „Poloniada”, organizowany przez Fundację Młodej Polonii, w którym wzięły udział dzieci i młodzież polonijna z całego świata, w tym uczniowie polskich szkół z Zaolzia. W konkursie młodzi Polacy mieli za zadanie wykazać się wiedzą o polskiej kulturze, historii i ludziach zasłużonych dla polskości.

Po raz pierwszy w historii konkursu Grand Prix w kategorii szkół średnich zdobyła Gabriela Szmek, uczennica gimnazjum z polskim językiem nauczania w czeskim Cieszynie. Jej praca – album poświęcony Władysławowi Niedobie, „Jurze spod Grónia”, twórcy największego festiwalu folklorystycznego górali polskich na Śląsku Cieszyńskim za Olzą, w Jabłonkowie, zdobył największe

uznanie jurorów. Nagrodę specjalną – cyfrowy aparat fotograficzny - dla zwyciężczyni tegorocznej Poloniady ufundował Departament Konsularny i Polonii MSZ.

Na trzech pierwszych miejscach, w kategorii szkół średnich, uplasowały się Halina Bury, Marta Różańska oraz Monika Kusyn – także uczennice polskiego gimnazjum.

W kategorii szkół podstawowych drugie miejsce zajęli Aneta Zagóra i Aneta Grzegorz, a trzecie – Anna Polok i Katarzyna Ručka z polskiej szkoły podstawowej w Gnojniku.

Fundacja Młodej Polonii powstała w 1991 r. Jej założycielami są m.in. Ernest Bryll, Maria Czartoryska-Potocka, Albert Czetwertyński, Mikołaj Radziwiłł, Bożena Janasz oraz Józef Kaczmarek. Celem organizacji jest wspieranie środowisk polonijnych, w szczególności młodzieży.

Kursy języka polskiego w Sao Paulo

Brazylia – KG RP w Sao Paulo

28 czerwca zakończył się pierwszy semestr kursów języka polskiego w roku szkolnym 2008. Kurs prowadzony pod patronatem KG RP w Sao Paulo (prof. B. Rzycki) rozpoczęło w lutym br. 160 osób, na czterech poziomach nauczania. Promocję na następny semestr uzyskało 75 osób. Wszyscy promowani otrzymali okolicznościowe dyplomy. Osoby, które ukończyły czwarty – ostatni semestr nauki, otrzymały nagrody ufundowane przez konsulat.

Równocześnie zakończyły się zajęcia prowadzone przez panią Michalinę Staniczek de Andrade - kurs dla dzieci (z udziałem 5 uczestników) oraz konwersacje dla dorosłych (z udziałem 10 osób).

Kursy języka polskiego na wszystkich poziomach nauczania zostaną wznowione w sierpniu – po wakacyjnej przerwie. Na pierwszy semestr głównego kursu zapisało się 40 nowych uczestników, którzy podejmą naukę języka polskiego po raz pierwszy.

XIX Walny Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie

Kanada – KG RP w Toronto

W dniach 28–29 czerwca odbył się w Toronto XIX Walny Zjazd Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie. Wzięło w nim udział 57 nauczycieli reprezentujących polskie szkoły sobotnie z Mississauga, Oakville, Hamilton, London, Kitchener, Grimsby, St. Catharines, Oshawa, Milton i Toronto. Przybyli także nauczyciele z Montrealu, Calgary i Edmonton.

W programie Zjazdu znalazły się m.in. warsztaty metodyczne przeprowadzone przez dr Joannę Wójtowicz i mgr Małgorzatę Małykę z Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie. Po raz pierwszy warsztaty dla nauczycieli poprowadzili wykładowcy przybyli z Polski. Zajęcia metodyczne dotyczyły tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, programów nauczania języka polskiego poza Polską i organizacji nauczania dzieci w młodszym wieku szkolnym. J. Wójtowicz przedstawiła program certyfikacji języka polskiego jako języka obcego. We wnioskach zjazdowych znalazł się zapis, aby kolejną konferencję metodyczną dla nauczycieli pracujących w polskich szkołach w Kanadzie, z udziałem pracowników Polonijnego Centrum Nauczycielskiego, zorganizować już jesienią 2008 r.

Zjazd wybrał nowe władze ZNP w Kanadzie. Pani Maria Walicka została wybrana prezesem Zarządu Głównego ZNPwK.

Z okazji 45-lecia działalności Związku, Zarząd Główny ZNPwK zorganizował uroczysty bankiet, w trakcie którego Konsul Generalny RP Piotr Konowrocki udekorował 12 zasłużonych nauczycielek szkół polonijnych Medalami Komisji Edukacji Narodowej.

Spotkanie studentów polskiego pochodzenia z całego świata

Kanada – KG RP w Vancouver

Od 17 do 28 lipca 2008 r. odbywała się w Canmore (Alberta), organizowana od 2004 r. co dwa lata przez Stowarzyszenie Polsko-Kanadyjskie w Calgary, unikatowa impreza POLAND IN THE ROCKIES (Polska w Górach Skalistych), podczas której najwybitniejsi przedstawiciele polskiej nauki, kultury i polityki spotykają się z najlepszymi studentami polskiego pochodzenia z całego świata. Połączenie wypoczynku z seminariami dla wyróżniających się młodych Polaków, którym zależy na promowaniu kraju pochodzenia, chętnie chłonących i rozpowszechniających wiedzę o historii, kulturze i współczesnych wydarzeniach Polski, jest niezwykle inwestycją w przyszłość.

„Polska w Górach Skalistych – edycja 2008” została zorganizowana dzięki hojności polonijnych organizacji z Calgary: Stowarzyszenia Polsko-Kanadyjskiego i Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w

Kanadzie, Kolo # 18 oraz kilkunastu innych organizacji polonijnych prowincji Alberta, głównie z Edmonton. Większość z tych organizacji jest członkami Kongresu Polonii Kanadyjskiej w Kanadzie i działa w ramach oddziału KPK Okręg Alberta. Istotnym wsparciem było dofinansowanie otrzymane z Senatu RP. Również wielu indywidualnych sponsorów wsparło program finansowo.

W spotkaniu wzięło udział ogółem 44 studentów z USA, Kanady, Europy i RPA. Wykładowcami tegorocznej edycji POLAND IN THE ROCKIES byli: Norman Davies, prezentujący „Europe at War 1939–1945: No Simple Victory”; Irena Tomaszewska i Marrissa Thorndyke, przedstawiające monodram oparty na „Listach z więzienia” Krystyny Wituskiej, bohaterki Ruchu Oporu, oczekującej na egzekucję w więzieniu w Berlinie; Piotr Wróbel – historia Polski, rozbiorów, czasów powojennych i rozważania nt. obecnej sytuacji Polski w ramach Unii Europejskiej; Wanda Kościa, prezentująca filmy o Powstaniu Warszawskim; Eric Bednarski, prezentujący film dokumentalny pt.: „MDM”; Jacek Micgiel – seminaria o stosunkach Polski z sąsiednimi krajami oraz o roli Polonii w zmieniającym się świecie; John Bukowczyk – seminarium nt. roli Polonii; Lynn Lubomirsky – seminarium o kobietach polskich; Andrzej Rabczenko, radca Ambasady RP w Waszyngtonie – wykład nt. możliwości współpracy z Polską w dziedzinie nauki oraz wymiany studenckiej.

Wizyta senatora Józefa Bergera w Brześciu

Białoruś – KG RP w Brześciu

W dniach 21 – 22 lipca w Brześciu przebywał senator RP Józef Berger, który zajmował się (także jako rektor działającej w Białej Podlaskiej wyższej uczelni) problemem podejmowania studiów przez posiadaczy Karty Polaka. Placówka zorganizowała dla senatora cykl spotkań ze środowiskami polskimi w Brześciu oraz w Baranowiczach, a także z duchowieństwem. W czasie tych spotkań zaprezentowane zostały możliwości podejmowania studiów w białskiej uczelni, a z drugiej strony senator J. Berger zapoznał się z sytuacją Polaków mieszkających w Brześciu i na Polesiu.

W ramach wizyty studyjnej senator J. Berger miał także okazję do zapoznania się z miejscami związanymi z historią i pamięcią narodową.

Już w czasie wizyty podjęte zostały pierwsze działania w odniesieniu do konkretnych osób mające na celu podejmowanie studiów w Polsce, także w wymiarze podyplomowym. Przedyskutowano liczne problemy związane z rekrutacją na studia – w tym formalne i faktyczne ograniczenia (np. możliwości dotarcia do zainteresowanych środowisk z odpowiednią informacją). Określono także dalsze formy współpracy – dotyczyło to nie tylko młodzieży studenckiej, ale i szkolnej.

Projekt nowej ustawy o oświacie na Litwie

Litwa – KG RP w Wilnie

„KURIER WILEŃSKI” z 25.07.08 o losach rządowego projektu ustawy o oświacie na Litwie:

Jeszcze przedwczoraj pisaliśmy, że „walkę o tradycyjny model szkoły polskiej najpewniej wygramy”. Dziś jednak nie jesteśmy tego pewni. Minister Oświaty i Nauki Algirdas Monkevicius przed tego tygodniowym posiedzeniem rządu już po raz drugi wycofał przychylną Polakom ustawę z porządku obrad rady ministrów. - Takie zachowanie ministra przynajmniej jest dziwne - powiedział „Kurierowi” doradca premiera Tadeusz Andrzejewski. W momencie, gdy ministerstwo sforsowało artykuł 29, by wprowadzić w szkołach mniejszości narodowych nauczanie dwujęzyczne, twierdziło, że ustawa jest bardzo ważna, i powinna być przyjęta jak najszybciej. Zatwierdzenie 29 artykułu w takiej postaci w praktyce oznaczałoby likwidację polskiego szkolnictwa na Litwie. Jednak premier oraz pozostali ministrowie byli innego zdania - nie można przyjmować takich poprawek bez narady z samymi mniejszościami narodowymi. Ministerstwo Oświaty i Nauki (MON) zorganizowało taką naradę przed ponad dwoma tygodniami. Oficjalne pisma wystosowały Polska Macierz Szkolna i Akcja Wyborcza Polaków na Litwie, w których wyrażały swoją dezaprobatę zamiarom ministerstwa. Organizacje oraz szkoły polskie nie zgadzały się, by w szkołach podstawowych 2-3 przedmioty były wykładane w języku litewskim, natomiast w klasach średnich - 3-4 przedmioty. - Dlatego też zostawiono starą redakcję 29 artykułu, która odpowiadała szkołom z niepaństwowym językiem nauczania - kontynuuje Tadeusz Andrzejewski. - Jednak od razu potem minister dwa razy z kolei wycofał projekt z obrad rady ministrów. Doradca premiera nie mógł nam powiedzieć, czemu MON zachowuje się w podobny sposób. - Możemy tylko się domyślać. Jednak do serc i dusz urzędników Ministerstwa Oświaty nie uda nam się dotrzeć, by się dowiedzieć, czemu tak postępują - mówi Andrzejewski. Dla nas to oznacza dalszą niewiadomą - mówił Józef Kwiatkowski, prezes Polskiej Macierzy Szkolnej. - Sam Algirdas Monkevicius tłumaczy, że dzieje się

tak z przyczyn technicznych. - Nasi prawnicy zauważyli w pewnych punktach ustawy detale, nad którymi właśnie ze strony prawnej, np. doskonalenia definicji, musielibyśmy nadal popracować - tłumaczył minister oświaty. - Teraz możemy je w spokoju, nie śpiesząc się, rozważyć. Według Monkeviciusa, teraz pośpiech jest zbyteczny, gdyż Sejm nie będzie pracował aż do września. - Mam nadzieję, że ustawa zostanie przyjęta jeszcze w czasie starej kadencji Sejmu, jednak to już nie zależy od nas, ale od pracy posłów - kontynuował minister. Twierdził on, że ustawa powinna być przyjęta jak najszybciej, gdyż nowe artykuły, które tam się znajdują, są niezwykle ważne dla oświaty - wśród nich szczególnie nauczanie osób niepełnosprawnych, także nauczanie zawodowe.

Rozmówca podkreślił, że 29 artykuł nie jest najważniejszy.- Chciałbym jednak uspokoić mniejszości narodowe - wycofanie ustawy z planu posiedzeń rządu nie oznacza, że 29 artykuł zostanie znów zmieniony - zaznaczył Algirdas Monkevicius. - Zostało postanowione, że w szkołach mniejszości narodowych sami uczniowie, nauczyciele i rodzice będą mogli ustalać, ile przedmiotów w klasie ma być wykładane w języku litewskim. I to się już nie zmieni. - Cóż, chciałoby się wierzyć, że tak właśnie będzie, jak mówi minister - skomentował wypowiedź Algirdasa Monkeviciusa Józef Kwiatkowski.

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ, ROCZNICE

Upamiętnienie rocznicy bitwy w Lotaryngii

Francja – KG RP w Strasburgu

W dniu 15 czerwca 3 km od miejscowości Sarralbe w Lotaryngii odbyło się upamiętnienie rocznicy bitwy z 1940 r., w której udział brali również żołnierze polscy. Po złożeniu wieńców w miejscu upamiętniającym bitwę (wciągnięto flagę francuską i polską) głos zabrał mer Sarralbe oraz Konsul Generalny RP. W uroczystości udział wzięło ponad 100 osób, w tym liczni weterani polscy i francuscy.

67. rocznica rozstrzelania profesorów lwowskich na Wzgórzach Wuleckich

Ukraina – KG RP we Lwowie

4 lipca w 67. rocznicę aresztowania i zamordowania przez gestapo wybitnych Polaków – profesorów lwowskich wyższych uczelni, na Wzgórzach Wuleckich we Lwowie odbyły się uroczystości upamiętniające tę tragedię. Uczestniczyli w nich licznie zgromadzeni przedstawiciele polskich organizacji, lwowscy Polacy, polscy duchowni, młodzież, konsulowie. Przed betonowym postumentem z krzyżem, upamiętniającym mord dokonany na lwowskich profesorach, honorową wartę pełnili harcerze z Harcerstwa Polskiego na Ukrainie. Uroczystość rozpoczęto modlitwą żalobną. Następnie okolicznościowe przemówienie wygłosił konsul generalny RP. Pod tablicą zawierającą nazwiska pomordowanych złożono wieńce, wiązanki kwiatów oraz zapalono znicze.

Mimo starań polskiego konsulatu nie udało się na miejscu kaźni lwowskich profesorów postawić należącego im pomnika. Istniejące upamiętnienie pojawiło się w końcu lat 90., natomiast tablicę pamiątkową w języku polskim i ukraińskim wmurowali „ukradkiem” w maju 2001 r. „nieznani inicjatorzy”, władze bowiem nie wyrażały zgody na proponowany napis.

100-lecie osadnictwa na Syberii

Rosja – KG RP w Irkucku

5 lipca 2008 r. odbyły się uroczystości związane z obchodami 100-lecia założenia przez holenderskich osadników przesiedlonych znad Buga – w ramach programu osiedleńczego Piotra Stolypina – do osady leśnej Pichtyńsk. Osiedleni tu chłopci pochodzili ze spolonizowanych luterańskich wiosek założonych przez tzw. Nadbużańskich Holendrów w XVII w. Mieszkańcy, którzy zachowali wiarę protestancką oraz ograniczoną znajomość języka polskiego (modlitwa, pieśni), wyrażają zainteresowanie odświeżeniem kontaktu z językiem i kulturą polską.

Z tego samego programu osadniczego pochodzi założona przez osadników z Zagłębia Dąbrowskiego polska wioska Wierszyna.

64. rocznica wyzwolenia Ankony i Loreto przez II Korpus Polski Generała W. Andersa

Włochy – Ambasada RP w Rzymie

16–19 lipca 2008 r. w ramach 64. rocznicy wyzwolenia Ankony i Loreto przez II Korpus Polski Generała Andersa we Włoszech przebywała 100-osobowa delegacja polska, na czele której stał Janusz Krupski – kierownik Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. W uroczystościach wzięli udział m.in.: Andrzej Przewoźnik – sekretarz Rady Ochrony Pamięci i Męczeństwa, prezydent Ryszard Kaczorowski, Irena Anders, przedstawiciele władz polskich oraz liczna grupa kombatantów, a także Kompania Reprezentacyjna Wojska Polskiego oraz Orkiestra Reprezentacyjna Wojsk Lądowych.

Oficjalne uroczystości rozpoczęła msza, odprawiona na Cmentarzu Polskim w Loreto przez ks. bpa Sławomira Żarskiego – wikariusza ordynariatu polowego Wojska Polskiego. W modlitwach ekumenicznych uczestniczyli przedstawiciele ordynariatu prawosławnego, ewangelicko-augsburskiego oraz rabin. Po zakończeniu mszy odczytany został apel poległych.

Minister J. Krupski odznaczył medalem Pro Memoria siostrę Ewę Jankowską, przelożoną ss. nazaretanek w Loreto.

Uroczystości rocznicowe miały miejsce także w Filottrano, wyzwolonym przez dywizję spadochronową „Nemeo” przy znacznym udziale żołnierzy II Korpusu Polskiego.

W czasie uroczystej kolacji w Ankonie, z udziałem przedstawicieli władz regionu i prowincji, minister J. Krupski odznaczył gminę Loreto medalem Pro Memoria. Tym samym medalem została wyróżniona także gmina Ankona w czasie składania wieńców pod Bramą Santo Stefano i Pomnikiem Poległych w Ankonie.

Wizyta polskich konserwatorów sztuki na cmentarzach w Grodnie i Nowogródku

Białoruś – KG RP w Grodnie

17–20 lipca przebywali na Grodzieńszczyźnie - na prośbę placówki - delegowani przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dwaj konserwatorzy – Piotr Galecki i Krzysztof Olszowski. Celem ich pobytu było dokonanie oceny stanu dwóch zabytkowych nekropolii w Grodnie i Nowogródku oraz wyznaczenie tych pojedynczych obiektów, które wymagają najpilniejszych działań naprawczych i ochronnych. W tym celu dla grupy miejscowych pracowników (cztery osoby) konserwatorzy z Polski przeprowadzili teoretyczny i praktyczny instruktaż dotyczący składania poszczególnych elementów nagrobków (kilka z nich zostało już złożonych). W najbliższym czasie powstanie dokumentacja z wybranymi obiektami wraz ze szczegółowymi wskazówkami sposobu ich naprawy. Prace mogą być rozpoczęte jeszcze latem br.

Ukończono budowę nagrobku Zbigniewa Ziemińskiego

Brazylia – KG RP w Rio de Janeiro

Zakończono budowę nagrobku Zbigniewa Ziemińskiego, wybitnego polskiego twórcy teatru i filmu w Brazylii. Prace zlecił i sfinansował konsul polski. Nagrobek jest ważnym polskim wkładem w obchody 100. rocznicy urodzin i 30. rocznicy śmierci artysty. Tablica pamiątkowa podkreśla polskie pochodzenie i znaczenie Z. Ziemińskiego dla kultury Brazylii. Dalsze uroczystości rocznicowe są przewidziane w październiku 2008 r.

Wizyta sekretarza ROPWiM na Białorusi

Białoruś – KG RP w Brześciu

24 lipca w Brześciu przebywał na zaproszenie białoruskich partnerów sekretarz ROPWiM Andrzej Przewoźnik. KG RP udzielił mu wszechstronnej pomocy w ustaleniu i realizacji bardzo rozbudowanego programu pobytu. Obejmował on (poza spotkaniem w KG): wizytę w Twierdzy Brzeskiej, spotkanie z władzami miasta, wyjazd w okolice Kobrynia w celu zapoznania się z poszukiwaniami masowych mogił polskich żołnierzy i policjantów zabitych we wrześniu 1939 r.

Podczas wizyty w Twierdzy Brzeskiej, dyrektor „kompleksu memorialnego” gen. W. Gubarenko przedstawił min. A. Przewoźnikowi zbiory Muzeum, a także dokonany został ogląd miejsc dla ustanowienia tablicy ku czci polskich obrońców Twierdzy we wrześniu 1939 r. Przy tej okazji zasygnalizowane zostały ew. trudności w tym zakresie, wynikające z faktu uznawania przez stronę białoruską „kompleksu memorialnego” (jako całość) za rodzaj pomnika ku czci Armii Czerwonej, w którym trudno sobie wyobrazić inne (obce) elementy. Natomiast wskazywane miejsce poza centrum Twierdzy – w praktyce w szczerym polu – nie nadaje się absolutnie do celów upamiętnienia polskiej obrony w 1939 r. Min. Przewoźnik dokonał oglądu innych ewentualnych miejsc – np. rejon bramy wejściowej do Twierdzy, Brama Chełmska lub Terespolska. Wobec kolejnego możliwego miejsca – ruin d. Dowództwa Okręgu Korpusu (w pobliżu „wiecznego ognia”) znaczny sceptycyzm wykazał plk. Szumski – szef delegacji białoruskiej. Jednak wszystkie lokalizacje w centralnej części Twierdzy mają być przedmiotem dalszych ustaleń z min. Przewoźnikiem.

W czasie spotkania z wicemerem Łaptiejkinem poruszone zostały sprawy 3 brzeskich cmentarzy: Garnizonowego, Kwatery Wojskowej na d. Cmentarzu Katolickim przy ul. Puszczyńskiej i 1920 r. na Adamkowie-Reczycy. Szczególnie ten ostatni wymaga znacznych i fachowych działań ochronnych – w tym przede wszystkim nowego ogrodzenia (stare zostało odmalowane i naprawione siłami KG – należy je jednak możliwie szybko wymienić).

W czasie pobytu pod Kobryniem działająca tam białoruska grupa ekshumacyjna (miejscowość Podziemienie) znalazła ludzkie szczątki i elementy polskiego umundurowania wojskowego i policyjnego sprzed 1939 r. (w tym „blachę” policyjną z dobrze zachowanymi danymi identyfikacyjnymi). Uzgodnione zostało wstrzymanie działań do czasu przyjazdu polskich specjalistów (wstępnie 31 lipca), którzy uczestniczyliby w dalszych pracach ekshumacyjnych.

Ósma rocznica powstania polskiego cmentarza wojskowego w Katyniu

Rosja – Ambasada RP w Moskwie

28 lipca w kompleksie memorialnym w Katyniu odbyły się uroczystości związane z ósmą rocznicą powstania Polskiego Cmentarza Wojskowego. Na cmentarzu odbyła się msza św., celebrowana przez polskiego zakonnika ze Smoleńska oo. Anioła. Jednocześnie dyrekcja Muzeum Katyńskiego dokonała uroczystego otwarcia nowego pawilonu wystawowego, w którym zaprezentowana została wystawa poświęcona tematyce katyńskiej, przygotowana przez Muzeum Tradycji Niepodległościowej w Łodzi. Później uroczystości złożyła wieńce na części rosyjskiej i polskiej kompleksu memorialnego.

W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele Ambasady RP w Moskwie na czele z Charge d' affaires Panem Andrzejem Olborskim, attache wojskowym gen. Grzegorzem Wiśniewskim i kierownikiem Wydziału Konsularnego Panem Michałem Greczyło; delegacja pięćdziesięciu oficerów wychowawczych Wojska Polskiego (odbywających po raz pierwszy podróż militarno-wychowawczą do Rosji, na Łotwę i Litwę). Stronę rosyjską reprezentowali: zastępca gubernatora obwodu smoleńskiego Pan Igor Sawczenko, dyrektor Muzeum Politycznej Historii Rosji z Sankt Petersburga Pan Jewgienij Artiomow, dyrektorzy i personel kompleksów memorialnych w Katyniu i Miednoje oraz licznie przybyli przedstawiciele smoleńskiej Polonii. Ze względu na prezentowaną wystawę przybyła także delegacja łódzkiego Muzeum Tradycji Niepodległościowej.

W trakcie swojego wystąpienia Pan Jewgienij Artiomow podkreślił, jak istotne jest propagowanie wiedzy o terrorze stalinowskim, szczególnie, gdy kwestionowane są zbrodnie Stalina i przedstawiany jest on jako „skuteczny menager”. Miejscowe władze wyraziły chęć zorganizowania w przyszłości wspólnego polsko-rosyjskiego obozu młodzieżowego, co jest możliwe np. w oparciu o polskie struktury Stowarzyszenia Rodzin Katyńskich.

Obecność delegacji oficerów i żołnierzy Wojska Polskiego wybitnie podniosła rangę uroczystości.

SYLWETKI POLONIJNE

Peter Holden (Piotr Zaniewski) otrzymał stopień oficera Wojska Polskiego

RPA – Ambasada RP w Pretorii

29 maja w Durbanie Peter Holden (Piotr Zaniewski) otrzymał z rąk konsula polskiego nominację na stopień podporucznika WP.

Pan P. Holden ma 91 lat, w czasie wojny był pilotem polskiej 121 Eskadry Myśliwskiej, we Francji 145 Dywizjonu Myśliwskiego, w Anglii kilku dywizjonów myśliwskich. Po wojnie pracował i mieszkał w Indiach, Australii, Nowej Zelandii, obecnie w Durbanie (RPA). Pan P. Holden świetnie mówi po polsku, interesuje się sprawami Polski, uczestniczy w życiu polonijnym w Durbanie.

Wręczenie odznaczeń państwowych pp. Ewie Jasińskiej i Zdzisławowi Czarneckiemu

Chile – Ambasada RP w Santiago

2 lipca w Ambasadzie RP w Santiago miało miejsce uroczyste wręczenie Krzyży Kawalerskich Orderu Zasługi RP państwu Ewie Jasińskiej i Zdzisławowi Czarneckiemu, odznaczonym przez Prezydenta RP za wybitne zasługi w popularyzowaniu polskiej muzyki. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele chilijskiego świata muzycznego oraz Polonii.

Ewa Jasińska (ur. w 1963) – pianistka i kompozytorka, absolwentka Akademii Muzycznej w Gdańsku i Wyższej Szkoły Muzycznej Roberta Schumanna w Dusseldorfie. Popularyzatorka twórczości Karola Szymanowskiego, Artura Malawskiego i Henryka Mikołaja Góreckiego, autorka premierowego w Chile wykonania „Koncertu na fortepian i orkiestrę” H.M. Góreckiego. Jest również autorką podręczników muzyki dla dzieci.

Zdzisław Czarnecki (ur. w 1962) – skrzypek i dyrygent, absolwent Akademii Muzycznej w Katowicach. Od 1991 roku skrzypek Orkiestry Filharmonicznej Chile i dyrygent orkiestry Instytutu Muzycznego Santiago. Dyrygował premierowymi w Chile wykonaniami „Koncertu na fortepian i orkiestrę” i „Trzech utworów w dawnym stylu” H.M. Góreckiego, „Orawy” Wojciecha Kilara, „Koncertu na orkiestrę” Grażyny Bacewicz. (MZ).

POŻEGNANIA

Pogrzeb Urbana Thelen

Niemcy – KG RP w Kolonii

22 lipca w Winden odbył się pogrzeb Urbana Thelen, znanego z czasów drugiej wojny światowej, gdy jako sierżant Wehrmachtu uratował relikwie św. Wojciecha z katedry w Gnieźnie (opisane to zostało w wydanej w jęz. polskim i niemieckim książce Arno Giese pt. "Kurier kardynała"). W czasie pogrzebu ks. kan. dr Andrzej Białczyk, wicekanclerz kurii gnieźnieńskiej, odczytał list abp. Henryka Muszyńskiego. W liście metropolita gnieźnieński przypomniał wydarzenie z 1941 r., gdy Urban Thelen w tajemnicy przed gestapo wyniósł z gnieźnieńskiej katedry, przed przekształceniem jej w salę koncertową, relikwie św. Wojciecha i zawiózł pociągiem do polskiego księdza w Inowrocławiu. Przywołane zostały również uroczystości gnieźnieńskie w 1997 r., podczas których Urban Thelen spotkał się z papieżem i prezydentami przybyłymi z okazji obchodów 1000-lecia śmierci św. Wojciecha. W nabożeństwie obok rodziny i bliskich zmarłego uczestniczyli przedstawiciele Polonii oraz konsul P. Piotrowski.

VARIA

Opieka nad Placem im. Polski w Kurytybie

Brazylia – KG RP w Kurytybie

Jedna z kurytybańskich filii zespołu szkół Bom Jesus (edukacja na poziomie podstawowym i średnim) postanowiła objąć opieką plac im. Polski znajdujący się w pobliżu szkoły. Dyrekcja zwróciła się oficjalnie do władz miasta o zgodę na objęcie placu patronatem. Po jej otrzymaniu nauczyciele z dziećmi rozpoczęli prace porządkowe.

15 maja Konsul Generalna A. Barys spotkała się z dyrektorem szkoły, p. Jose Ivairem Mottą, który przedstawił projekt i poprosił o pomoc przy wyborze postaci, której pomnik znajdzie się na placu (kilka lat temu stał tam pomnik Kopernika, został jednak przeniesiony do Parku Jana Pawła II w obawie przed wandalami). Ponieważ cały projekt opiera się na jak najszerszej partycypacji uczniów, konsul zaproponowała rozpisanie konkursu na osobowość, która zostanie upamiętniona. Konkurs ma być poprzedzony pracą badawczą pod kierunkiem nauczycieli.

Projekt ma na celu nie tylko uporządkowanie i odnowienie placu im. Polski, ale także zapoznanie się ze sławnymi postaciami polskiej nauki i sztuki oraz z historią i aktualnymi wydarzeniami w Polsce.

Prasa szwajcarska nt. przyszłości zamku w Rapperswilu

Szwajcaria – Ambasada RP w Bernie

„Die Südostschweiz”, 26.06.2008, „Brakuje pomysłów odnośnie przyszłości zamku.”. Autor: Brigitte Tiefenauer

Rozczarowanie spotkało wiele osób zainteresowanych losem zamku, które wzięły udział we wtorkowej dyskusji poświęconej jego przeszłości.

Tłum zainteresowanych, który we wtorek mimo pięknej, letniej pogody wypełnił Salę Rycerską, miał duże oczekiwania. Tutaj miały zostać zebrane pomysły, jak uczynić z zamku atrakcyjne miejsce spotkań dla mieszkańców i gości. Tak przynajmniej obiecywała grupa Pro Schloss, z inicjatywy której miasto i gmina zwołały dyskusję publiczną.

Ujawniły się stanowiska stron – w pierwszym rzędzie grupy Pro-Schloss oraz Towarzystwa Polskiego. Polacy nie ukrywali swojego rozczarowania faktem, iż ich prawo do wynajmu zamku - i co za tym idzie ich wysiłki w kierunku nadania Muzeum nowego kształtu - stawiane są pod znakiem zapytania. Muzeum Polskie otrzymało wsparcie od licznie przybyłych rodaków. Wieczór był trudniejszy dla grupy Pro Schloss. Kiedy po długiej debacie na temat Polaków, padło wreszcie pytanie o pomysły dot. nowej koncepcji zamku, przedstawiciele Pro Schloss stracili głos. Żadne idee nie zostały omówione.

„Neue Zürcher Zeitung”, 27.06.2008, „Warsztat idei bez idei”, autor: Walter Bernet

Po pierwszej debacie przyszłość zamku w Rapperswilu pozostaje otwarta. Zamek w Rapperswilu od z przerwami 140 lat mieści Muzeum Polskie. Dla Polaków w kraju i na obczyźnie zamek stał się symbolem walki o własne, wolne państwo. Prawie pół roku temu ta tradycja została radykalnie zakwestionowana przez grupę Pro Schloss. „Zamek trzeba przemyśleć na nowo” – zaproponowała Pro Schloss. Musi on się stać atrakcyjny dla wszystkich grup społecznych i zyskać rangę jako miejsce spotkań i symbol miasta. W tym celu trzeba rozwinąć wizję, wspólnie z Muzeum Polskim czy też bez niego. To żądanie wywołało spory odzew, szczególnie wśród Polaków. Na uruchomionej w USA stronie internetowej zebrano ponad 10 tys. podpisów za Muzeum Polskim. Pierwsze 700 padło ofiarą hakera.

Z wielkimi oczekiwaniami związany był także wtorkowy wieczór dyskusyjny w zamkowej Sali Rycerskiej. Przyszło między 200 a 300 osób, z tego większość Polacy z regionu i całej Szwajcarii. Wielogłosowa strona polska, reprezentowana na podium przez profesora sławistyki na Uniwersytecie w Zurychu Germana Ritza, broniła Muzeum, ale jednocześnie okazała się otwarta na zmiany. Zanim jednak będzie można szukać wspólnych rozwiązań przy jednym stole, Pro Schloss musi odbudować zniszczone zaufanie.

Na razie to się nie udało. Wydawca Bruno Hug był co prawda umiarkowany w tonie, ale twardo trzymał się swojego stanowiska. Grupa Pro Schloss składająca się z ok. tuzina osób, w tym większości przewodniczących lokalnych partii politycznych, okazała się być bardzo heterogeniczna. Przewodniczący partii FDP (liberalowie) Jakob Schäpper nie chciał zrezygnować z „opróżnienia zamku w myślach”, ale był optymistą odnośnie możliwości znalezienia porozumienia z Muzeum Polskim. Rozczarowujący dla Pro Schloss musiał być brak zainteresowania mieszkańców Rapperswilu. Żaden z zabierających głos Szwajcarów nie poparł żądań grupy, nie pojawiły się konkretne pomysły dot. przyszłego użytkowania zamku – poza zmianą profilu restauracji zamkowej. Najwyraźniej potwierdziły się słowa jednego z panelistów, kulturoznawcy Petera Röllinga: zamek był dla mieszkańców Rapperswil zawsze obcy.

Podczas dyskusji ujawniła się jedna grupa interesów. Przedstawiciele położonego w pobliżu zamku Muzeum Miejskiego, którego przebudowa została zamrożona z uwagi na debatę dot. zamku, domagają się szybkiego głosowania ws. kredytu budowlanego. Jeśli dyskusja o przyszłości zamku w mających powstać grupach roboczych nie rozpocznie się rychło, to właśnie oni mogą przejąć dalszą inicjatywę.

Przekazanie pamiątek po Michale Antoniewiczu

USA – Ambasada RP w Waszyngtonie

26 czerwca odbyło się w Ambasadzie RP spotkanie przedstawicieli placówki z panami Piotrem i Janem Antoniewiczami - synami polskiego olimpijczyka, medalisty Igrzysk Olimpijskich 1928 roku Michała Antoniewicza. Obaj Panowie przybyli do Ambasady wraz z żonami, aby przekazać za pośrednictwem placówki pamiątki po swoim Ojcu. Na kolekcję, którą przekazano, składają się medale olimpijskie zdobyte przez Michała Antoniewicza w Amsterdamie, puchary z innych zawodów jeździeckich, pamiątkowe znaczki, pokaźna kolekcja zdjęć, których część ma archiwalna wartość ogólnie historyczną i wojskową, a nie tylko sportową (Michał Antoniewicz był majorem Wojska Polskiego), wycinki z polskich i amerykańskich gazet itp.

Michał Antoniewicz przybył do USA wraz z Rodziną w 1949 roku. Zmarł w Austin w 1989 roku. Obaj synowie M. Antoniewicza mieszkają w Północnej Karolinie. Miejskowa gazeta w Burlington zamieściła obszerny artykuł opisujący historię ich Ojca i przybycie rodziny Antoniewiczów do USA oraz informujący o przekazaniu pamiątek do polskiego Muzeum. Link do artykułu w Times-News – http://www.thetimesnews.com/articles/memories_14936_article.html/olympic_send.html

Kolekcja Michała Antoniewicza zostanie przekazana do MSZ w Warszawie, a następnie do Muzeum Sportu.

Spotkania polskich parlamentarzystów z Polonią kazachstańską

Kazachstan – Ambasada RP w Ałmaty

W dniach 28 czerwca - 3 lipca 2008 r., przy okazji uczestnictwa w XVII sesji Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE w Astanie, odbyły się spotkania grupy polskich parlamentarzystów z przedstawicielami kazachstańskiej Polonii. Delegacja w składzie: Joanna Fabisiak, Paweł Poncyliusz (przewodniczący delegacji), Paweł Kowal, Kazimierz Kleina, Wojciech Pomajda i Wojciech Skórkiewicz, spotkała się z Polakami mieszkającymi w Pierwomajce i Astanie.

Wizytę w Pierwomajce rozpoczęło uroczyste złożenie wieńców pod pomnikami „Ofiar represji stalinowskich i osób deportowanych” w sąsiednim Łozowoje. Następnie w Domu Polskim w Pierwomajce goście spotkali się z Polonią z Pierwomajki, Łozowoje i Kamyszenki. Kazachstańscy Polacy podzielili się opowieściami o tragicznych losach zesłańców i trudach życia codziennego na wsi kazachstańskiej.

Głównymi tematami spotkania były kwestie dotyczące repatriacji i Karty Polaka. Przede wszystkim wskazywano na wieloletni okres oczekiwania na wizę repatriacyjną i dwuznaczne – w ich odczuciu – zasady jej przyznawania. Podkreślano, iż zaproszenia z Polski otrzymują głównie osoby wykształcone (nauczyciele, lekarze), które wraz ze swoim wyjazdem uszczuplają i tak niewielkie już zasoby kadrowe w tych zawodach (co szczególnie boleśnie odczuwalne jest w ośrodkach wiejskich). Tym samym zaczyna panować przeświadczenie o repatriacji jako swoistym „drenażu mózgow”, którego końcowym rezultatem będzie wyjazd najbardziej wartościowych przedstawicieli polskiej mniejszości i pozostawienie w Kazachstanie osób słabo wykształconych i w podeszłym wieku.

W odpowiedzi parlamentarzyści podkreślili rolę Karty Polaka jako dokumentu, który może być jeśli nie alternatywą, to na pewno uzupełnieniem programu repatriacyjnego. Wskazywano przede wszystkim na możliwość podjęcia pracy w Polsce, a tym samym dokonania wyboru późniejszego miejsca

zamieszkania i okazję do osobistego przekonania lokalnych władz w kwestii wysłania zaproszenia dla konkretnej rodziny z Kazachstanu w ramach repatriacji.

Kazachstańscy Polacy z jednej strony zgodnie mówili o możliwościach, jakie otwiera przed nimi Karta Polaka, z drugiej zaś wskazywali na fakt, iż tylko nieliczni będą mogli skorzystać z dobrodziejstw dokumentu. Odległość dzieląca Kazachstan od Polski oraz wysokie koszty przejazdu sprawiają, że wizyta w kraju przodków dostępna jest tylko dla nielicznej grupy zamożnej Polonii. Wskazano też na niebezpieczeństwo rozbijania rodzin mieszanych, z których tylko jedno z małżonków otrzyma Kartę Polaka, i dzięki temu wyjedzie do pracy w Polsce.

Wiele emocji wzbudziła również kwestia znajomości języka polskiego jako jednego z kluczowych warunków przyznania Karty. Znajomość języka polskiego w grupie Polaków z Ukrainy niejednokrotnie już w chwili zesłania była słaba. Dodatkowo w pokoleniu lat 60. i 70. pojawiło się przeświadczenie o wyższości kultury i języka rosyjskiego, a wraz z tym – kompleks niższości osób identyfikujących się z polsnością. Dlatego praktycznie nikt z pokolenia, uczącego się w czasach komunistycznych, nie uczył się języka polskiego i stąd warunki do otrzymania Karty Polaka spełnia niewielka grupa osób, głównie młodzieży uczącej się polskiego w szkołach.

Kwestia znajomości języka polskiego w kontekście Karty Polaka, pojawiła się również podczas spotkania parlamentarzystów z Polonią w Astanie, które odbyło się w Gimnazjum Lingwistycznym nr 5. Opinie wyrażane przez zebranych sprowadzały się najczęściej do tego, iż dla większości starszego i średniego pokolenia brak znajomości języka polskiego stanowi barierę w otrzymaniu Karty Polaka.

Spotkanie w Gimnazjum Lingwistycznym nr 5 zakończyła prezentacja klasy do nauki języka polskiego, która w ostatnich tygodniach została wyposażona w dziesięć stanowisk komputerowych.

Wizyta Konsula Generalnego RP w Autonomicznej Republice Krym

Ukraina – KG RP w Odessie

W dniach 22 - 26 lipca z oficjalną wizytą w Autonomicznej Republice Krym przebywał Konsul Generalny RP Wiesław Mazur. Podczas swojego pobytu w Symferopolu spotkał się z Anatolijem Pawłowiczem Gricenko - Przewodniczącym Rady Najwyższej A. R. Krymu. Głównym celem spotkania było podziękowanie za dotychczasową współpracę, a zwłaszcza za bardzo dużą pomoc w przyznaniu Stowarzyszeniu Polaków na Krymie w Symferopolu i Stowarzyszeniu Obywateli Polskiej Narodowości "Nadzieja" w Kierczu pomieszczeń na działalność polonijną. Ponadto omówione zostały możliwości rozwijania współpracy także w dziedzinie gospodarki. Przewodniczący Grycenko obiecał poparcie inicjatywy konsula dotyczącej nazwania jednej z ulic Symferopola imieniem Adama Mickiewicza.